kařskou praxi. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Je starou zásadou, že mylný právní názor nelze přičítati za vinu, protože by se vůbec znemožnilo vykonávání úřadu, kdyby úřad za své poctivé přesvědčení měl býti poháněn k zodpovědnosti, což by bylo nutné, kdyby stát měl býti z něho práv, jestliže přes všecku poctivost bylo přece právně mylné, Mimo to není nikde záruky pro správnost toho neb onoho názoru a sám zákon nestanoví a nemůže stanoviti nic jiného, než že právní názor poslední přípustné stolice platí, čímž nikterak není řečeno, že je také správný. Ale že by šlo o něco více, než nejvýše o mylný právní názor, nepodařilo se žalobci dolíčiti. Neboť, i kdyby vše to bylo pravda, co dovolání líčí, že a kterak úředníci v jeho věci činní chovali se k němu s nepochopitelnou prý nevraživostí, tedy z toho přece neplyne, že jednali proti lepšímu vnitřnímu přesvědčení, nýbrž naopak je zřejmo, že vodítkem jim bylo rozhodnutí ministerstva pro správu Slovenska ze dne 5. září 1922, čís. 19.831, dle něhož žalobce ve smyslu nařízení téhož ministerstva ze dne 3. března 1920, čís. 1925 československé státní občanství ztratil, protože byl ještě po 28. říjnu 1918 zaměstnancem maďarského státu. Všecky počiny nižších úřadů, jež pak proti žalobci následovaly, byly jen důsledkem tohoto rozhodnutí. Ale žalobce sám netvrdí, že rozhodnutí ministerské bylo výronem nepřátelství nebo i jen zaujatosti proti jeho osobě, a, i kdyby to tvrditi chtěl, nebylo by to místné, protože rozhodnutí to, učiněné v jeho věci, spočívalo zase na citovaném nařízení, které mělo platnost všeobecnou, nevztahujíc se vůbec k žádné určité osobě a tudíž také ne k osobě žalobcově, ministerstvu té doby bezpochyby vůbec ještě neznámé. Příčiny tvrzené nechuti nižších správních orgánů vůči osobě žalobcově, pak-li opravdu zde byla, jak v dovolání líčí, netřeba zkoumati, protože při onom stavu věci je to zcela nevážné, ježto orgány ty byly povinny jednati ve smyslu ministerského rozhodnutí a provésti jeho právní důsledky, ať již jim byl žalobce osobou milou nebo nemilou.

Čís. 6641.

Stát neručí za škodu, způsobenou plenem vojska v době převratové na Slovensku.

(Rozh. ze dne 28. prosince 1926, Rv I 1285/26.)

Dědicové po Samueli K-ovi domáhali se na československém eráru náhrady škody z vyrabování kantiny Samuela K-a v T. na Slovensku vojskem koncem prosince 1918. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

I kdyby tomu tak bylo, jak dovolání líčí, ačkoli to odporuje zjištění nižších stolic, že prý šlo o řádný transport italských legionářů pod vedením důstojníků, tedy vojska na služební cestě a ve vojenské formaci komandovaného na Slovensko, by udržen byl veřejný pořádek, a toto, opustivši vlak a stanici, že vyrabovalo kantinu nebožtíka Samuela K-a, není tím přece pro žalobce nic získáno. Neboť již z toho stavu věci, jak ho dovolání takto právě vylíčilo, plyne, že poměry byly té doby — jde o prosinec 1918 — v kritickém území mimořádné, jak ostatně všeobecně známo, neboť dovolání samo doznává, že vojsko, jež škodu způsobilo, bylo komandováno na Slovensko, by udrželo veřejný pořádek, takže, bylo-li to jeho určením, musil tam veřejný pořádek býti porušen neb ohrožen, což právě jsou poměry mimořádné. Již to samo stačí k zamítnutí žaloby, neboť slovenská praxe doložená ve zdejším rozhodnutí čís. 3279 sb. n. s. nezavazuje stát k náhradě škody, když státními orgány způsobena škoda v dobách mimořádných, jimiž jsou doby válečné nebo doby vnitřních nepokojů a jakou byla kritická doba na Slovensku, kde státní mocí není možno udržeti pořádek v těch mezích, jako v dobách mírových, nýbrž musí se nutně počítati i s výtržnostmi všeho druhu, jak o tom vydává svědectví i zákon níže citovaný. Ale, nehledíc k tomu, nejde tu o výkon služby, což je druhou podmínkou povinnosti státu k náhradě škody dle práva slovenského v případech toho druhu, o jaký jde. Stát totiž ručí, jak to vysloveno i ve slibu budoucí zákonné úpravy tohoto ručení v §u 92 úst. list., jen za nezákonný výkon moci veřejné, za nezákonný výkon úřadu nebo služby veřejné, jimiž státní orgán byl pověřen. Ale vyplenění kantiny a výtržnosti nenáležejí k výkonu služby vojenského oddílu, který se jí dopustil, není to výkonem moci veřejné, nýbrž naopak něco, co zákon zakazuje, přímo trestný neb aspoň disciplinární čin, jejž páchati není vojenská formace pověřena. Dovolání je tedy na omylu, že se jednalo o »výkon vojenské moci«, nýbrž šlo naopak o něco zákonům o vojenské moci přímo diametrálně se protivícího, jak dovolání samo uznává, pravíc, že vojenský oddíl byl na Slovensko poslán, by tam pomáhal zjednati pořádek. Ale ovšem žalující v dovolání také míní, že důstojníci vojenského oddílu zanedbali povinný dozor a že v takovém případě erár ručí i za výtržnosti vojska mimo službu. Lze připustiti, že v zanedbání povinného dozoru bylo by lze spatřovati porušení služební povinnosti důstojníků a tedy zaviněný nezákonný výkon jejich služby (opominutí řádného výkonu služební povinnosti, záležející v dozoru), avšak to opět vyžaduje takové poměry, že důstojníkům možno jest vojsko úplně na uzdě udržeti, že vojenská kázeň může býti vynucena v plné tuhosti. Ale tu jest opět všeobecně známo, jak to dopadalo s vojenskou kázní delší dobu po převratu, zvláště též v dobách bojů na Slovensku, zejména v čase kritické výtržnosti, která spadá v první popřevratové dny. To dovolání samo zřetelně třeba nevědomky připouští, řkouc, že důstojníci nevykonávali nad vojskem povinný přísný dozor anebo nebyli s to, kázeň ve vojsku udržeti. Pakliť však tak, tedy i to právě dokazuje abnormálnost po-

měrů, která jako vyšší moc stát vší povinnosti k náhradě škod v takových poměrech se přiházejících sprošťuje. Tu jen podotknouti dlužno, že snad je to sice jen nedopatření, a ne úmysl, svésti věc do jiné doby, když dovolání najednou udává, jakoby se výtržnost byla stala 27. prosince 1919, kdežto žaloba správně udávala 27. prosince 1918, kterou dobu udali i všichni svědci buď přímo tímto dnem aneb aspoň obratem »hned po převratě« a pod. a nižší stolice zjistily. Pak-li by tomu bylo dokonce tak, jak dovolání na jednom místě také tvrdí, že důstojníci a šarže se plenění zúčastnili, a že prý je to dokázáno svědky, tedy ani to by žalobcům k úspěchu nedopomohlo, neboť tím by bylo jen dokázáno, že výtržnosti se činně zúčastnili i důstojníci, což by bylo nedovoleným činem i se strany jejich a nikterak by nenáleželo ani k výkonům jejich služby, tak že by i o nich platilo, co shora uvedeno o vojácích, že stát za jejich trestný čin neručí. Zkrátka i podle líčení dovolání samého nejde tu o výkon moci veřejné, takže o ručební povinnosti státu nemůže býti řeči, nýbrž jde naopak o exces orgánů veřejné moci, o vybočení jich z jejího rámce, o výtržnost, o jaké mluví zákon ze dne 18. března 1920, čís. 187 sb. z. a n., který právě svým obsahem a účelem dokazuje, že stát není za škody takovými výtržnostmi způsobené práv, neboť dává příslušným ministerstvům jen právo k uhrazení škod takových podle uznání dobrovolný příspěvek poskytnouti, a to jest cesta, kterou žalobci měli nastoupiti, chtěli-li od státu podpory dosíci.

Čís. 6642.

Pozemková reforma.

Vlastník statku povinného hektarovým příspěvkem, jest povinen (§ 13 nařízení ze dne 8. února 1923, čís. 29 sb. z. a n.) hlásiti fondu pro zaopatřování zaměstnanců velkostatků změny ve výměře půdy, mající vliv na výměru příspěvku, třebas vznikly opatřením Státního pozemkového úřadu. Povinnost tuto měl vlastník oproti Státnímu pozemkovému úřadu i za platnosti nařízení ze dne 20. prosince 1921, čís. 496 sb. z. a n.

§ 13 nařízení ze dne 8. února 1923, čís. 29 sb. z. a n. není v rozporu s §em 73 náhr. zák.

(Rozh. ze dne 28. prosince 1926, Rv I 1406/26.)

Vlastník zabraného velkostatku domáhal se na fondu pro zaopatření zaměstnanců velkostatku vrácení hektarového příspěvku přeplaceného na rok 1925 (jeho zaúčtování na příští povinnost) vzhledem k tomu, že část majetku, z něhož byl hektarový příspěvek zaplacen, byla v roce 1925 převzata Státním pozemkovým úřadem. Žalovaný fond namítl najmě, že žalobce neoznámil fondu včas, že byla část pozemků převzata Státním pozemkovým úřadem. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby. Důvody: O fondu a hektarovém příspěvku jedná § 73 zákona náhradového ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n. (§ 73 zákona ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n. doplňujícího